

УДК 378.046-021.68:615.15

DOI <https://doi.org/10.32782/eddiscourses/2024-4-14>

ПРОБЛЕМИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ФАРМАЦЕВТІВ, ЗУМОВЛЕНІ ВИКЛИКАМИ СЬОГОДЕННЯ

Михайлюк Євгеній Олегович,

кандидат фармацевтичних наук, доцент,
керівник відділу підвищення кваліфікації,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
ORCID: 0000-0003-2359-9872

Чемериз Юлія Олександрівна,

кандидат медичних наук, заступник директора
Навчально-наукового інституту післядипломної освіти,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
ORCID: 0000-0002-1203-131X

Самелюк Юрій Генадійович,

кандидат фармацевтичних наук, доцент, керівник відділу інтернатури,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет
ORCID: 0000-0001-8675-5081

Умови військового стану зумовили серйозні виклики для післядипломної освіти фармацевтів. Основним завданням стало забезпечення безперервного навчання в умовах війни, особливо післядипломної освіти. Це вимагало швидкої адаптації, як законодавства, так і освітнього процесу, в тому числі з використанням дистанційного формату та застосування цифрових технологій, що висунуло нові вимоги до навчальних закладів.

Фармацевтична галузь зіткнулася з новими викликами зумовленими військовими діями в Україні. Відсутність регулярної атестації та кваліфікаційної оцінки фармацевтів може негативно вплинути на якість надання фармацевтичної допомоги населенню та військовим. У відповідь на ці виклики Міністерство охорони здоров'я України ініціювало реформування фармацевтичної освіти. Зокрема це буде вимагати переходу до дуальної форми навчання та створення навчально-виробничих аптек. Адаптація навчальних програм до умов війни, використання міжнародного досвіду та впровадження дистанційного навчання повинні стати ключовими напрямками реформ. Однак збереження належного рівня кваліфікації фахівців залишається важливою проблемою. Забезпечення якості освіти та атестації є критичними для подальшої роботи фармацевтичної галузі й підтримки боєздатності Збройних сил України.

Висновки статті акцентують на необхідності комплексного підходу до вирішення проблем післядипломної освіти фармацевтів через впровадження інноваційних освітніх технологій, адаптацію до нових умов і використання міжнародного досвіду.

Ключові слова: післядипломна освіта, фармація, атестація.

Mykhailiuk Yevhenii, Chemeryz Yulia, Sameliuk Yurii. Problems of postgraduate education of pharmacists caused by the emissions of war

Conditions of war time posed serious challenges for postgraduate education of pharmacists. The main task was to ensure continuous education in the context of war, especially postgraduate education. This required rapid adaptation of both legislation and the educational process, including the use of distance learning and digital technologies, which put forward new requirements for educational institutions.

The pharmaceutical industry has faced new challenges due to the military operations in Ukraine. The absence of regular certification and qualification assessment of pharmacists may adversely affect the quality of pharmaceutical care provided to the population and the military. In response to these challenges, the Ministry of Health of Ukraine has initiated the reform of pharmaceutical education. In particular, this will require a transition to a dual form of education and the establishment of training and production pharmacies. Adaptation of curricula to the conditions of war, use of international experience and introduction of distance learning should be key areas of reform. However, maintaining the appropriate level of qualification of specialists remains an important challenge. Ensuring the quality of education and certification is critical for the further operation of the pharmaceutical industry and maintaining the combat capability of the Armed Forces of Ukraine.

The conclusions of the article emphasise the need for a comprehensive approach to solving the problems of postgraduate education of pharmacists through the introduction of innovative educational technologies, adaptation to new conditions and the use of international experience.

Key words: postgraduate education, pharmacy, attestation.

Постановка проблеми. Умови військового стану поставили перед навчальними закладами величезні виклики, як то забезпечення безпеки під час освітнього процесу, створення можливостей проведення занять з використанням дистанційних технологій, тощо. При цьому, у випадку необхідності проведення занять в дистанційному форматі викладачам стало необхідно адаптувати практичні завдання, так щоб їх можливо було проводити з використанням цифрових технологій. Фармацевтична галузь, як невід'ємна частина цієї системи, опинилася перед новими викликами, які потребують своєчасного та адекватного реагування [1]. Післядипломна освіта фармацевтів набуває особливої важливості в умовах війни, оскільки вона забезпечує постійне професійне зростання та адаптацію до мінливих реалій.

Мета статті. Метою даної роботи є аналіз проблеми, з якими стикається післядипломна освіта фармацевтів в умовах війни, та розробка пропозицій щодо їх вирішення.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети був проведений аналіз чинного законодавства медичної та фармацевтичної галузі стосовно післядипломної освіти спеціалістів, а також сучасних літературних джерел. Об'єктом дослідження виступає система післядипломної освіти України. Предметом дослідження є проблеми, зумовлені військовими викликами, які впливають на якість та доступність післядипломної освіти фармацевтів.

Результати дослідження. Після початку повномасштабного вторгнення Міністерство Охорони здоров'я України (МОЗ) активно займалась адаптацією медичної галузі до роботи в умовах воєнного стану. Так були зупинено проведення атестацій медичних та фармацевтичних фахівців для концентрації практичної галузі на медичній допомозі та фармацевтичному забезпеченню населення та сил оборони України. Про те, війна що затягнулася на роки вимагає подальших та постійних змін для продовження ефективної роботи фармацевтичної галузі. Бо фармацевтична галузь повинна активно розробляти нові продукти для лікування специфічних поранень, таких як травми, опіки або інфекційні захворювання. Окрему увагу заслуговує розробка лікарських засобів для відновлення військових, а також перев'язувальних матеріалів та інших

гемостатичних засобів. Відсутність атестації фармацевтичних фахівців становить загрозу для подальшої кваліфікованої роботи галузі, в тому числі з медичного забезпечення постраждалого населення [2], Збройних сил України та інших підрозділів сил оборони.

Колегія Міністерства охорони здоров'я України схвалила амбітний план реформування фармацевтичної освіти. Нова стратегія передбачає перехід до дуальної форми навчання, створення навчально-виробничих аптек та розробку методики визначення потреби в кадрах. Ці зміни покликані забезпечити українську медицину висококваліфікованими фахівцями та підвищити якість фармацевтичної допомоги населенню.

Для подолання викликів що стоять перед післядипломною освітою зумовлених воєнним станом, необхідно вжити комплекс заходів, таких як, розробка нових навчальних програм післядипломної освіти. Програми мають бути адаптовані до нових реалій та враховувати зміни у потребах фармацевтичної галузі [3]. Ба більше не зайвим буде використання міжнародного досвіду післядипломної освіти в фармації. Міжнародна спільнота може надати фінансову та технічну допомогу для розвитку системи післядипломної освіти [4, 5].

Використання онлайн-платформ для дистанційного навчання з повною візуалізацією дозволяє подолати географічні обмеження та забезпечити доступ до освіти для більшої кількості фармацевтів [6].

Але колектив авторів, як працівники медичної освіти наголошують на необхідності забезпечення механізму на відповідності фахівців кваліфікаційним вимогам, чи-то проведенням атестації спеціалістів, або іншим способом враховуючи умови воєнного стану, бо ситуація що склалася загрожує погіршенням, як роботи фармацевтичної галузі загалом, так і подальшого забезпечення Збройних сил України, що становить небезпеку для відновлення здоров'я бійців та боєздатності підрозділів сил оборони.

Висновки. Війна в Україні спричинила значні проблеми для системи післядипломної освіти фармацевтів. Для їх вирішення необхідно вжити комплексних заходів, спрямованих на забезпечення доступності, якості та актуальності післядипломної освіти. Тільки за таких умов фармацевти можуть надавати якісну фармацевтичну допомогу населенню в складних умовах.

Список літератури:

1. Смойловська Г. П. Фармацевтична технологія в системі безперервної підготовки фармацевта / Г. П. Смойловська, О. О. Малогіна. Безперервний професійний розвиток фармацевтичних працівників : матер. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяч. 30-річчю заснування Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації Національного фармацевтичного ун-ту (1–2 листоп. 2023 р., м. Харків). Х. : НФаУ, 2023. С. 84–89.
2. Артюшенко А. Розвиток здоров'язбережувального мислення майбутніх фармацевтів у системі післядипломної освіти. *Молодь і ринок*, 2023. 9(217), 33–37.
3. Пельо І. М., Рева Т. Д., Ніженковська І. В., Козак Н. Д., Коновалова Л. Д. Тенденції професійної підготовки фахівців із фармації в Україні. *Медичні перспективи*, 2020. 25(3), 4–8.
4. Cisneros R. M., ... Boyle C. J. International practice experiences in pharmacy education. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 2017. 77(9), 188.
5. Bress A. P., Filtz M. R., Truong H.-A., Nalder M., Vienet M., Boyle C. J. An advanced pharmacy practice experience in Melbourne, Australia: practical guidance for global experiences. *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 2011. 3(1), 53–62.
6. Гнезділова К. М. Використання інтерактивних технологій у системі післядипломної освіти фармацевтів. *Молодь і ринок*. Щомісячний науково-педагогічний жур-нал. Дрогобич, 2023. No 5 (213). С. 12–17.

References:

1. Smoilovska, H. P., & Maliuhina, O. O. (2023). Farmatsevychna tekhnolohiia v systemi bezperervnoi pidhotovky farmatsevtva [Pharmaceutical technology in the system of continuous training of a pharmacist]. V Bezperervnyi profesiinyi rozvytok farmatsevychnykh pratsivnykiv: Materialy naukovo-praktychnoi konferentsii z mizhnarodnoiu uchastiu, prysviachenoii 30-richchiu zasnuvannia Instytutu pidvyshchennia kvalifikatsii spetsialistiv farmatsii Natsionalnoho farmatsevychnoho universytetu (1–2 lystopada 2023 r., m. Kharkiv) (s. 84–89). Kharkiv: NFaU. [in Ukraine].
2. Artiushenko, A. (2023). Rozvytok zdoroviazberezhuvalnoho myslennia maibutnikh farmatsevtiv u systemi pisladyplomnoi osvity [Development of health-preserving thinking of future pharmacists in the postgraduate education system]. *Molod i rynek*, 9(217), 33–37. [in Ukraine].
3. Pelo, I. M., Reva, T. D., Nizhenkovska, I. V., Kozak, N. D., & Konovalova, L. D. (2020). Tendentsii profesiinoi pidhotovky fakhivtsiv iz farmatsii v Ukraini [Trends in professional training of pharmacy specialists in Ukraine]. *Medychni perspektyvy*, 25(3), 4–8. [in Ukraine].
4. Cisneros, R. M., ... & Boyle, C. J. (2017). International practice experiences in pharmacy education. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 77(9), 188.
5. Bress, A. P., Filtz, M. R., Truong, H.-A., Nalder, M., Vienet, M., & Boyle, C. J. (2011). An advanced pharmacy practice experience in Melbourne, Australia: Practical guidance for global experiences. *Currents in Pharmacy Teaching and Learning*, 3(1), 53–62.
6. Hnezdilova, K. M. (2023). Vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii u systemi pisladyplomnoi osvity farmatsevtiv [The use of interactive technologies in the system of postgraduate education of pharmacists]. *Molod i rynek*, 5(213), 12–17. [in Ukraine].